

מאמר דא"ח

ביאור בדרך אפשר

1 נאמר במגילת איכה, בני ישראל אומרים לקדוש ברוך הוא:

2 זְכוֹר הַיְיָ מָה הָיָה לָנוּ בְּחֹרֶבן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהַגְּלוּת הַבֵּיטָה וּרְאֵה

3 אֶת חֲרַפְתָּנוּ¹ הַבוּשָׁה שִׁלְנוּ. הִנֵּה בְּפִסּוּק זֶה יִשְׁנוּ גַם הַפִּירוּשׁ

4 שֶׁמִּפְרֵשׂ אֶת הַפִּסּוּק (שֶׁלִּפִּי פְּשׁוּטוֹ הוּא קִינָה) לְמַעֲלִיּוּתָא לַמַּעֲלָה וּשְׁבַח

5 (כְּפִי שְׁמַצִּינוּ בְּדְרוּשֵׁי הַצִּמְחָה

6 צְדָקָה² ב'רשימות' שלו על מגילת

7 איכה, נדפסו גם בסדרת 'אור התורה'

8 שְׁמִבְאָר אֲדַמּוּ"ר הַצִּמְחָה צֶדֶק כְּמָה

9 פְּסוּקִים בְּמַגִּילַת אֵיכָה שֶׁלִּפִּי

10 פְּשׁוּטוֹ הֵם עֲנִינִים שֶׁל קִינָה וְצַעַר עַל

11 הַחֹרֶבן וְהַגְּלוּת כְּפִי שְׁהֵם

12 לְמַעֲלִיּוּתָא, וּבְאֹפֶן נִפְלָא),

13 כְּפִי שְׁמִבְאֵי כְבוֹד קִדְשַׁת

14 מוֹרֵי וְחִמֵי אֲדַמּוּ"ר הַרְבִּי

15 הַרִי"צ בְּדַבּוּר הַמִּתְחִיל זֶה

16 בַּמֵּאמֵר חֲסִידוֹת עַל פִּסּוּק זֶה 'זְכוֹר ה'

17 מָה הִיָּה לָנוּ בְּסִפְר הַמַּאֲמָרִים

18 אִידִישׁ³ הַכוֹלֵל מֵאֲמֵרֵי חֲסִידוֹת

19 שֶׁנִּכְתְּבוּ בְּאִידִישׁ וְהַתְּפַרְסֵמוֹ בְּגִילְיוֹנוֹת

20 'הַקְּרִיאָה וְהַקְּדוּשָׁה' (שֶׁהוֹפִיעוּ בְּשָׁנִים

21 ת"ש – תשי"ה) וּבְשָׁנִים אַחֲרֵינוֹת יֵצְאוּ

22 לְאוֹר גַּם בְּתַרְגוּם לְשׁוֹן הַקְּדוּשׁ

23 [שְׁכַתְּבוּ הַרְבִּי הַרִי"צ בְּאִידִישׁ

24 כְּדִי שְׁיַגִּיעַ סֵפֶר זֶה לְכָל אֶחָד

25 מִיִּשְׂרָאֵל בְּקִצְוֵי תַבֵּל, הֵן

26 הַנִּמְצָא בְּמִקוֹם מְרוּחַק בְּמִקוֹם

27 גִּשְׁמִי וְהֵן הַנִּמְצָא בְּקִצְוֵי תַבֵּל

28 בְּדִרְגָּא כו' גַּם כֹּלָה שְׁאִינִם מְבִינִים

29 לְשׁוֹן הַקְּדוּשָׁה תוֹרַת הַבַּעַל שֵׁם

30 טוֹב (שְׁאֲמָרָה בְּיִשׁוּב מְקוֹם

31 מוֹשֵׁב שֶׁל אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים

32 שְׁהִיָּתָה לָהֶם מְסִירוֹת נֶפֶשׁ

33 עֲבוּר פְּדִיּוֹן שְׁבוּיִים מִצַּד

34 אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל): זְכוֹר ה' מָה

35 הָיָה לָנוּ, גַּעֲדָעֲנָק גִּט וּוְאָס

36 אִיזו גַּעֲוֹאֲרָן דְּרַף זִייעַר מ"ה

ביאור בדרך אפשר

37 זְכוֹר ה' מָה נָהִיָּה (נִפְעַל) עַל יַד הַמַּ"ה (כּוֹחַ הַבֵּיטוּל, כְּמוֹ בַּפִּסּוּק "וַיַּחֲנוּ מָה")

38 שְׁפַנְשָׁמָה⁴ שֶׁלָּהֶם, הַבֵּיטָה וְגו', קוּק זִיף צוֹ וְוִי זִיזִי וַיִּנְעֶן הַבֵּט

39 וְהַתְּכוּנָה כִּי צִדָּר הֵם, עִם יִשְׂרָאֵל מְחַרְף אֶת נֶפֶשָׁם צוֹלִיב בְּשִׁבְלֵי אַהֲבַת

40 יִשְׂרָאֵל.

41 אַף צְרִיף לְהַבִּין, מָהוּ הַתִּיּוּף

42 וְהַשִּׁלּוּב בֵּין פִּירוּשׁ זֶה בַּפִּסּוּק

43 (לְמַעֲלִיּוּתָא לַמַּעֲלָה וּשְׁבַח),

44 שְׁחַרְפְּתָנוּ הוּא מְלִשׁוֹן

45 שְׁמִחְרָפִים נֶפֶשָׁם כו', שְׁהוּא

46 עֲנֵן הַמְּסִירוֹת נֶפֶשׁ כו', שִׁישׁ

47 לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשִׁבְלֵי אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל

48 לְפִירוּשׁ הַפְּשׁוּט שֶׁל הַפִּסּוּק

49 שְׁהוּא עֲנֵן שֶׁל הַיִּפְף הַשְּׁבַח

50 כו' 'חַרְפְּתָנוּ' מְלִשׁוֹן בּוּשָׁה וְחַרְפָּה.

51 (ב) וַיּוֹבֵן בְּהַקְדָּיִם מָה שְׁמַצִּינוּ

52 בְּדְרוּשֵׁי מֵאֲמֵרֵי חֲסִידוֹת שֶׁל

53 רַבּוֹתֵינוּ נְשִׂיאֵינוּ אֲדַמּוּ"רֵי חֲב"ד

54 בְּכָל הַדּוֹרוֹת בְּנוֹגַע לְבִיאוֹר

55 פְּסוּק זֶה כְּפִשׁוּטוֹ, בְּאֹפֶן שֶׁל

56 הַיִּפְף הַשְּׁבַח כו' כִּי שֶׁמִּמֶּשֶׁךְ

57 וּמִבְּאֵר. דְּהִנֵּה, בְּכַמָּה מֵאֲמָרִים

58 [הַחֵל מְדוּרָשֵׁי מֵאֲמֵרֵי הַצִּמְחָה

59 צְדָקָה⁵ (שְׁדַרְכוּ לְבָאֵר כָּל עֲנֵן

60 עַל פִּי פֶשֶׁט רְמֵז דְּרוּשׁ

61 וְסוֹד), וּבְכַרְט בְּסִפְר

62 הַמַּאֲמָרִים שֶׁל שְׁנַת תר"ל⁶

63 לְאֲדַמּוּ"ר מְהַר"ש

בס"ד. ש"פ דברים, שבת חזון,

וא"ו מנחם-אב, ה'תשל"ג

(הנחה בלתי מוגה)

1 זְכוֹר הַיְיָ מָה הָיָה לָנוּ, הַבֵּיטָה וּרְאֵה אֶת

2 חֲרַפְתָּנוּ¹. הִנֵּה בְּפִסּוּק זֶה יִשְׁנוּ גַם

3 הַפִּירוּשׁ לְמַעֲלִיּוּתָא (כְּפִי שְׁמַצִּינוּ בְּדְרוּשֵׁי הַצִּמְחָה

4 צְדָקָה² שְׁמִבְאָר כְּמָה פְּסוּקִים בְּמַגִּילַת אֵיכָה כְּפִי

5 שְׁהֵם לְמַעֲלִיּוּתָא, וּבְאֹפֶן נִפְלָא), כְּפִי שְׁמִבְאֵי

6 כְבוֹד קִדְשַׁת מוֹרֵי וְחִמֵי אֲדַמּוּ"ר בְּדַבּוּר הַמִּתְחִיל

7 זֶה בְּסִפְר הַמַּאֲמָרִים אִידִישׁ³ [שְׁכַתְּבוּ בְּאִידִישׁ

8 כְּדִי שְׁיַגִּיעַ לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּקִצְוֵי תַבֵּל, הֵן

9 בְּמִקוֹם גִּשְׁמִי וְהֵן בְּדִרְגָּא כו'] תוֹרַת הַבַּעַל שֵׁם

10 טוֹב (שְׁאֲמָרָה בְּיִשׁוּב שֶׁל אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים

11 שְׁהִיָּתָה לָהֶם מְסִירוֹת נֶפֶשׁ עֲבוּר פְּדִיּוֹן שְׁבוּיִים

12 מִצַּד אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל): זְכוֹר ה' מָה הָיָה לָנוּ,

13 גַּעֲדָעֲנָק גִּט וּוְאָס אִיזו גַּעֲוֹאֲרָן דְּרַף זִייעַר מ"ה

14 שְׁפַנְשָׁמָה⁴, הַבֵּיטָה וְגו', קוּק זִיף צוֹ וְוִי זִיזִי

15 וַיִּנְעֶן מְחַרְף אֶת נֶפֶשָׁם צוֹלִיב אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל.

16 אַף צְרִיף לְהַבִּין, מָהוּ הַתִּיּוּף

17 מְלִשׁוֹן שְׁמִחְרָפִים נֶפֶשָׁם כו', שְׁהוּא עֲנֵן הַמְּסִירוֹת נֶפֶשׁ כו', לְפִירוּשׁ הַפְּשׁוּט

18 שְׁהוּא עֲנֵן שֶׁל הַיִּפְף הַשְּׁבַח כו'.

19 (ב) וַיּוֹבֵן בְּהַקְדָּיִם מָה שְׁמַצִּינוּ בְּדְרוּשֵׁי רַבּוֹתֵינוּ נְשִׂיאֵינוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת בְּנוֹגַע

20 לְבִיאוֹר פְּסוּק זֶה כְּפִשׁוּטוֹ, בְּאֹפֶן שֶׁל הַיִּפְף הַשְּׁבַח כו'. דְּהִנֵּה,

21 בְּכַמָּה מֵאֲמָרִים [הַחֵל מְדוּרָשֵׁי הַצִּמְחָה צְדָקָה⁵ (שְׁדַרְכוּ לְבָאֵר כָּל עֲנֵן עַל פִּי

22 פֶּשֶׁט רְמֵז דְּרוּשׁ וְסוֹד), וּבְכַרְט בְּסִפְר הַמַּאֲמָרִים תר"ל⁶ לְאֲדַמּוּ"ר מְהַר"ש

(1) איכה ה, א. (2) אוה"ת נ"ח ח"ב ע' אילד. (3) ס"ע 212. (4) ושם (לעיל מיני'): אלע אידען זיינען פון שם מ"ה דאצילות כו'. (5) אוה"ת שם ע' א"פ ואל"ך. (6) ע' רכת. וראה גם ד"ה זכור ה' דש"פ דברים תרל"ג (סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תיא ואל"ך); עטר"ת (סה"מ עטר"ת ס"ע תקנד ואל"ך). ד"ה אלה מסעי תשי"ג (סה"מ תשי"ג ס"ע רא ואל"ך).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (שֵׁשׁ לוֹ לִסְפֹּר זֶה, שֶׁל מֵאֲמָרֵי שְׁנַת תר"ל, חֲבִיבוֹת מְיֻחָדָת, בֵּינוֹן
2 שְׁנֵדָפְס לְאַחֲרוֹנָה⁷, בְּקִיץ תשל"ג, סִמּוֹךְ לִזְמַן אֲמִירַת מֵאֲמָר זֶה וְהָרִי
3 כָּל דָּבָר שֶׁמִּתְרַחֵשׁ בְּעוֹלָם הוּא בּוֹדָאֵי בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית וְאֵם סִפּוֹר
4 מֵאֲמָרִים זֶה נִדְפַס לְאַחֲרוֹנָה, הִרִי זֶה מִלְמַד שִׁישׁ לוֹ חֲבִיבוֹת מְיֻחָדָת בַּעַת
5 הוֹאֵת)) הוֹבָא מֵאֲמָר הַזֶּה⁸
6 בְּנוֹגֵעַ לְבִקְשַׁת כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל 1 (שֵׁשׁ לוֹ חֲבִיבוֹת מְיֻחָדָת, בֵּינוֹן שְׁנֵדָפְס
7 זְכוֹר ה' מָה הָיָה לָנוּ, וְעַל כֵּךְ 2 לְאַחֲרוֹנָה⁷, וְהָרִי כָּל דָּבָר הוּא בּוֹדָאֵי בְּהַשְׁגָּחָה
8 נִאֲמָר בּוֹהָר שְׁגָם בְּקֻשַׁת הַקֶּבֶ"ה 3 (פְּרָטִית)) הוֹבָא מֵאֲמָר הַזֶּה⁸ בְּנוֹגֵעַ לְבִקְשַׁת
9 מִכְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל הִיא בְּיוֹמָה 4 כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל זְכוֹר ה' מָה הָיָה לָנוּ, שְׁגָם בְּקֻשַׁת
10 לְבִקְשַׁת כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל מִהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ 5 הַקֶּבֶ"ה מִכְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל הִיא בְּלִשׁוֹן זְכוֹר, כְּמוֹ
11 הוּא שֶׁבִּפְסוּק זֶה בְּלִשׁוֹן זְכוֹר, 6 שְׁכַתוּב⁹ עֲמִי זָכָר נָא מָה יַעֲזֵן עָלַיךְ בְּלֶק מְלֶךְ
12 כְּמוֹ שְׁכַתוּב⁹ בְּנִבְאוֹת מִיכָה 7 שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל
13 שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל 8 עֲמִי זָכָר נָא מָה יַעֲזֵן עָלַיךְ
14 עֲמִי זָכָר נָא מָה יַעֲזֵן עָלַיךְ 9 בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאֵב וְיָמָה עָנָה
15 אֹתוֹ בְּלֶעָם בֶּן בְּעוֹר (וּפִירִישׁ 10 בְּתֻשׁוּבָה בִּימֵי הַבְּחִירוֹת שְׁאָז הוּא תוֹקֵף הַחַיּוֹת
16 אֹתוֹ בְּלֶעָם בֶּן בְּעוֹר (וּפִירִישׁ 11 כו', יִשְׁנֹה גַם פִּירוּשׁ הַמְדַרְשׁ¹¹ שְׁיָמִי בַּחֲוֹרוֹתֶיךָ
17 בְּמִצְוֹת דוד: "מֵה יַעֲזֵן וְגו'. כֹּאמֵר, 12 קָאֵי עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁנִקְרָא בֵּית הַבְּחִירָה¹²,
18 הֲלֵא עֲצוֹתָ הִיָּה לְכַלּוֹת מִן הָעוֹלָם עַל 13 וְהֵינִנוּ, שְׁיִזְכּוֹר אֶת בֵּית הַבְּחִירָה בְּשִׁעָה שְׁעָמַד
19 יָדִי בְלַעַם לְקַלְקֵל בַּעַת הַזֶּעַם. וְמָה עָנָה 14 עַל תִּילּוֹ כו'. וְכַפִּי שְׁמַבִּיא הַצְּמַח צְדָקָה⁵ מָה
20 וְגו'. וְמָה הִשִּׁיב לוֹ בְּלַעַם מָה אֲזַעֵם 15 שְׁכַתְב הַרְמ"ז¹³ בְּנוֹגֵעַ לְעִנְיַן הַזְּכִירָה, שְׁיִדוּעַ
21 לֹא זַעַם הוּא"). וְכֵן כְּתִיב¹⁰ בְּקַהֲלַת 16 שְׁעַל יָדֵי זֶה שְׁזוֹכְרִים חֲסִדֵי הַוְי' וּפְלֹאֲיוֹ אֲשֶׁר
22 וְזָכוֹר אֶת בּוֹרְאֵיךְ בִּימֵי 17 פֶּעַל בִּימֵי קִדְּם, אָנּוּ חוֹזְרִים וּמַעוֹרְרִים אֹתוֹ
23 בַּחֲוֹרוֹתֶיךָ, שְׁנוֹסֵף עַל 18 הַכַּחַס הָעֲלִיּוֹן אֲשֶׁר עָשָׂה אוֹתָם הַנְּסִים, וְכְמוֹ
24 הַפִּירוּשׁ הַפְּשׁוּט שֶׁל כְּתוּב זֶה 19 בְּמִצְוֹת זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם (שְׁהַקֶּבֶ"ה צָנָה עַל
25 שְׁצַרְיָךְ לְשׁוֹב בְּתֻשׁוּבָה בִּימֵי 20 זְכָרוֹן זֶה) שְׁעַל יָדֵי זֶה אָנּוּ מְכַנְיַעִים שְׁרָשׁ
26 הַבְּחִירוֹת שְׁאָז הוּא תוֹקֵף 21 קְלִיפַת פְּרָעָה כו'. וְזֶהוּ עִנְיַן עֲמִי זָכָר נָא מָה יַעֲזֵן
27 הַחַיּוֹת כו' וְהַמְרַן, וְעִדֵּף לְשׁוֹב 22 עָלַיךְ בְּלֶק כו' וְיָמָה עָנָה אֹתוֹ בְּלַעַם כו',
28 בְּתֻשׁוּבָה בְּגִיל צַעֲרֵי מֵאֲשֶׁר בִּימֵי 23 שְׁזַכִּירָה הִיא כְּדִי לְהַעֲרִי הַכַּחַס הָעֲלִיּוֹן שְׁעַזְרָךְ
29 הַזְּקֵנָה, יִשְׁנֹה גַם פִּירוּשׁ 24 בִּימֵי בְּלֶק וּבְלַעַם כו'. וְעַל דְּרָךְ זֶה בְּנוֹגֵעַ לְזְכָרוֹן
30 הַמְדַרְשׁ¹¹ שְׁיָמִי בַּחֲוֹרוֹתֶיךָ 25 אֹדוֹת בֵּית הַבְּחִירָה (זְכוֹר גו' יָמִי בַּחֲוֹרוֹתֶיךָ),
31 קָאֵי מִכּוּוֹן עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ 26 שְׁעַל יָדֵי זֶה שׁוֹלְלִים עִנְיַן הַחֲוֹרְבָן וְהַגְּלוּת כו'.
32 שְׁנִקְרָא בֵּית הַבְּחִירָה¹², 27 וְזֶהוּ שְׁמֻסִּים בְּזִהָר, שְׁאָם בְּגִי יִשְׂרָאֵל הָיָה
33 וְהֵינִנוּ, שְׁיִזְכּוֹר הָאֵדָם אֶת בֵּית 28 מְקִיָּמִים אֶת הַבְּקֻשָּׁה שְׁמִלְמַעְלָה, לֹא הָיָה
34 הַבְּחִירָה בְּשִׁעָה שְׁעָמַד עַל 29 צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ מִלְמַטָּה זְכוֹר ה' מָה הָיָה לָנוּ
35 תִּילּוֹ כו' בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כִּשְׁהִיָּה 30 שְׁיִדוּעַ שְׁעַל יָדֵי זֶה שְׁזוֹכְרִים
36 בַּתְּפִירוֹתָיו. וְכַפִּי שְׁמַבִּיא הַצְּמַח 31 וְנֹסֵף לָזֶה, הִנֵּה בְּסִפְר הַמֵּאֲמָרִים אִידִישׁ
37 צְדָקָה⁵ מָה שְׁכַתְב הַרְמ"ז¹³ 32 אֲנַחְנוּ אֶת חֲסִדֵי הַוְי' וּפְלֹאֲיוֹ
38 מִהִקְבֹּל רַבִּי מִשֶּׁה זְכוּת, מִמְּפִרְשֵׁי 33 הַחוּרָה לְעִנְיַן הַזְּכִירָה,
39 הוֹוֵהר בְּנוֹגֵעַ לְעִנְיַן הַזְּכִירָה, 34 אֲנַחְנוּ אֶת חֲסִדֵי הַוְי' וּפְלֹאֲיוֹ
40 שְׁיִדוּעַ שְׁעַל יָדֵי זֶה שְׁזוֹכְרִים 35 וְנֹסֵף לָזֶה, הִנֵּה בְּסִפְר הַמֵּאֲמָרִים אִידִישׁ
41 אֲנַחְנוּ אֶת חֲסִדֵי הַוְי' וּפְלֹאֲיוֹ 36 וְנֹסֵף לָזֶה, הִנֵּה בְּסִפְר הַמֵּאֲמָרִים אִידִישׁ הַנִּזְכָּר

(7) תאריך ה"פתח דבר" – ע"ש"ק כף מנ"א ה'תשל"ג, שנת השבע שנת השמיטה. (8) ר"פ בחוקתי (קיב, א). (9) מיכה ו, ה. (10) קהלת יב, א. (11) קה"ר פ"ב, ח. פתיחת דאיכ"ר כג. (12) ראה לקו"ש חכ"ד ע' 83. וש"נ. (13) לזהר שם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 לְעֵיל³ שם נדפס מאמר הרבי הרי"צ על פסוק זה הוֹבְאָה גַם תּוֹרַת
 2 הַבְּעַל שֵׁם טוֹב (שְׁאָמַר בְּמִסִּבָּה שֶׁל בְּנֵי תוֹרָה שֶׁהִתְגָּאוּ
 3 בְּחִידוּשֵׁיהֶם בַּתּוֹרָה) שָׂבָה פִּירֵשׁ הַבְּעַל שֵׁם טוֹב פְּסוּק זֶה בְּאֹפֶן
 4 הַפְּכִי מִהִפְיּוּשׁ לְמַעְלִיּוֹתָא הַנּוֹזֵר לְעֵיל: "זְכוּר ה' מָה
 5 הָיָה לָנוּ, גַּעֲדֵנֶכָּ גִּט וּוְאָס
 6 עָס אִיז גְּעוּוֹרְעֵן פּוֹן אוֹנְזֵר
 7 מ"ה זְכוּר ה' מָה נְהִיָּה מִהֲמ"ה שְׁלָנוּ
 8 שְׁבִנְשָׁמָה, הֵינּוּ שִׁירַד מִמְדְּרִיגָתוֹ
 9 הַבִּיטָה וּרְאָה אֶת חֶרְפַּתְנוּ,
 10 קוֹק זִיךְ צִי אוֹן מֵאָף אוֹנְזֵ
 11 זַעֲהֵעֲנִידִיג אוֹנְזֵר אִיִּגְעֵנֶע
 12 שְׁאֲנֵרְעָ" הַבֵּט וְהִתְבוּנָה וְתַעֲשֵׂה
 13 שְׁנֵאָה אֶת הַבּוּשָׁה הָאִשִּׁית שְׁלָנוּ.
 14 וְהֵעֲנִין בְּזָה, כְּמִבּוֹאֵר
 15 בְּפִירוּשֵׁים¹⁴, מֵאִמְרֵי חֲסִידוֹת,
 16 שְׁפָשֵׁם שְׁנֵשׁ בְּקִדּוּשָׁה בְּחִינַת
 17 מ"ה (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּתּוֹרָה שֶׁמֶשֶׁה
 18 וְאֵהָרָן אִמְרוּ עַל עַצְמָם וְנִחְנּוּ מָה¹⁵
 19 (וּפִירֵשׁ רִש"י: "מָה אֲנַחְנוּ חֲשׁוּבִין"),
 20 כְּמִבּוֹאֵר בְּלִקוּטֵי תּוֹרָה¹⁶
 21 לְאִדְמוּר' הַזֶּקֶן שֶׁהוּא עֲנִין
 22 (הַבִּיטוּל), כְּמוֹ כֵן בְּלַעֲוֹמַת זֶה
 23 בְּצִד שֶׁל הִיפָן הַקְּדוּשָׁה (הַנִּקְרָא
 24 לַעֲוֹמַת זֶה' עַל שֵׁם הַכְּתוּב בְּקַהֲלַת
 25 "בְּיּוֹם טוֹבָה הִיָּה בְּטוֹב וּבִיּוֹם רַעֵה רָאָה
 26 גַם אֵת זֶה לַעֲוֹמַת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים")
 27 יֵשׁ גַּם בֵּן בְּחִינַת מ"ה, וְזֵהוּ
 28 מָה הָיָה לָנוּ, דְּהֵינּוּ בְּחִינַת
 29 מ"ה שְׁבִלְעוֹמַת זֶה, שְׁזָהוּ
 30 מָה שְׁכַתּוּב¹⁷ בַּתּוֹרָה וּפִילִגְשׁוּ
 31 שֶׁל נַחֲרוֹ אֲחֵי אֲבֵרָהָם וּשְׁמָה
 32 רְאוּמָה, שְׁזֵהוּ בְּחִינַת קְלִיפָה
 33 הִיפָן הַקְּדוּשָׁה (הַמְּסִתִּירָה עַל הָאֱלֹקוֹת
 34 כֶּשֶׁם שֶׁקְּלִיפָה מַכְסֶה עַל הַפָּרִי)
 35 דְּאֲצִילוֹת, שֶׁהִיא קְלִיפָה דְּקָה
 36 עֵרִינָה מְאֹד לְכֵן הִיא כְּנֹגֵד עוֹלָם
 37 הָאֲצִילוֹת שֶׁל הַקְּדוּשָׁה שֶׁהוּא עוֹלָם
 38 נֹעֵלָה בִּיּוֹתֵר, שֶׁהוּא וְתוֹכָן עֲנִינֵי שֶׁל
 39 "מָה" שֶׁל 'קְלִיפָה' זֶה הוּא רַק בְּחִינַת
 40 רְאוּ מָה, שֶׁהוּא עֲנִין הַרְגָּשָׁת

הַבִּיטוּל, כְּלוּמַר שֶׁהוּא אֲכַן בְּטֵל וְלֹכַן נִקְרָא 'מָה' אֲלֵא שֶׁהַבִּיטוּל נִיכָר וְנִרְגַשׁ
 בּוֹ וְהֵינּוּ, שְׁבִרְצוֹנוֹ לְהִרְאוֹת אֶת הַבִּיטוּל שְׁבּוֹ כְּלִפֵּי חוּץ, וְגַם
 הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת שְׁעוֹשָׂה הֲרִי זֶה כְּדֵי שְׁאֲחֲרִים יִדְעוּ מִזֶּה כּוֹ'
 וְלֹכַן מִצֵּד אַחֵר זֶה 'קְלִיפָה' וְהִרְגֵּשָׁה וְהִנְהִיגָה הַשִּׁיכַת לַלַּעֲוֹמַת זֶה' וּקְלִיפָה,
 וּמִצֵּד שְׁנֵי זֵו 'קְלִיפָה' דְּקָה וְעֵרִינָה
 שֶׁהִיא בְּפוּעַל הוּא בְּבִיטוּל וּמִקִּיִּים תּוֹרָה
 וּמִצְוֹת.
 וּמִזֶּה מִבְּחִינַת 'דְּאוּ מָה' שֶׁהִיא קְלִיפָה
 דְּקָה וְעֵרִינָה יְכוּלִים עֲלוּלִים לְבוֹא
 לְדַרְגָּתָא תַּחְתּוֹנָה וְנַחְתּוּתָא יוֹתֵר -
 כְּתוֹרַת הֶרֶב הַמְּגִיד¹⁸
 מִמְעוּרִישׁ (שְׁהִשְׁנָה שְׁנַת תְּשַׁל"ג
 שְׁבָה נִאֲמַר מֵאִמְרָה זֶה הִיא שְׁנַת
 הַמֵּאֲתָיִם לְהַסְתַּלְקוֹתוֹ שֶׁל הַמְּגִיד
 ב"ט כְּסֵלוֹ תַקְל"ג) בְּפִירוּשׁ
 מְאֲמַר רַז"ל¹⁹ בַּגְּמָרָא אֵיזְהוּ
 שׁוּטָה הַמְּאֲבָד מָה שְׁנוֹתָנִים
 לוֹ, שְׁעֵיקֵר הָאָדָם הוּא הַצֶּלֶם
 דְּמוֹת אָדָם שְׁבּוֹ, שְׁבוּהָ הָאָדָם
 דּוּמָה לְבוּרָאוֹ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּתּוֹרָה,
 שְׁבַעַת בְּרִיאַת אָדָם הָרֵאשׁוֹן, אִמְרָ
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא 'נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ
 כְּדִמוּתֵנוּ', וְכַדְאִיתָא וְכַפִּי שְׁמוּבָא
 בַּזְהַר²⁰ כְּשִׁחִיָּה דּוֹרְסַת אֶת
 הָאָדָם, בּוֹדָאֵי נְדָמָה לָהּ הָאָדָם
 נְדָמָה לַחִיָּה הַטּוֹרֶפֶת כְּבַהֲמָה וְהַלֵּךְ
 מִמֶּנּוּ דְּמוֹת אָדָם מְחַמַּת
 הָעֵבְרִיּוֹת שְׁעֵשָׂה וְיִלְהַעֲרִי,
 שְׁעֵנִין זֶה אֵינּוּ בְּאֹפֶן שֶׁל
 סְגוּלָה רְחוּמִית עַל־טִבְעִית, אֲלָא כֵן
 הוּא עַל פִּי הַטִּבְעֵי, שְׁמִצֵּד
 הָעֵבְרִיּוֹת כּוֹ', הַלֵּךְ מִמֶּנּוּ
 מֵהָאָדָם הַחוּטָא דְּמוֹת אָדָם,
 וְנְדָמָה כְּבַהֲמָה, וְלִכֵּן יְכוּלָה
 הַתִּיָּה הַטּוֹרֶפֶת לְשַׁלוֹט בּוֹ,
 וְאָדָם בְּגִימְטְרִיא מ"ה. וְזֵהוּ
 פִּירוּשׁ אֵיזְהוּ שׁוּטָה הַמְּאֲבָד

(14) סה"מ תר"ל, תרל"ג ועטר"ת שם. (15) בשלח טז, דח. (16) פינחס עו, ריש ע"ב. (17) וירא כב, כד. וראה לקו"ת בהר מג, א. תזריע כג, ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' ח. (18) לקוטי אמרים סימן כב. אור תורה סימן תכג (הובא באוה"ת ויחי שצ, סע"א ואילך). (19) חגיגה ד, א. (20) ראה זהר ח"א יג, ב. קצא, רע"א. וראה שבת קנא, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מ"ה, רוּצָה לומר מי שהוטא ומאבד צֶלֶם אָדָם גִּמְטְרִיא מ"ה, מבעלה, הקדוש ברוך הוא) בְּדָקוֹת כו', דְּהֵנָּה, אֵיטָא מובא
 2 שְׁנוֹתָיִם לוֹ לכל אדם מְהֵעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, וְנִקְרָא שׁוֹטָה פִי בְּמִקְרָא²⁶ אֶלְמָנָה אשה שמת בעלה נקראת 'אלמנה' על שם מְנָה,
 3 אֵיבֵד זֶה את בחינת מ"ה' מַחְמַת שְׁטוֹת, פִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר שְׁאֶלְמָנָה מי שנשא אשה אלמנה כְּתוּבָתָהּ אם בעלה מת או נתן לה גט
 4 עֲבִירָה אֶלָּא אִם בְּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוֹת (פְּדֻרְשֵׁת רַו"ל²¹) מְנָה מאה (ולא כְּבִתּוּלָה מי שנשא בתולה שלא היתה נשואה קודם לכן
 5 בנמרא על הפסוק²² בתורה לגבי שְׁכַתּוּבָתָהּ שהיא מקבלת מבעלה
 6 אשה סוטה אִישׁ פִּי תִשְׁטָה 1 רוּצָה לומר צֶלֶם אָדָם גִּמְטְרִיא מ"ה, שְׁנוֹתָיִם או מנכסיו היא מְאֵתִים). אֶף
 7 אֶשְׁתּוּ, שְׁעַל יָדֵי זֶה כְּתוּבָהּ 2 לוֹ מְהֵעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, וְנִקְרָא שׁוֹטָה פִּי אֵיבֵד
 8 מִהַחֲטָא שְׁנָגַרְם על ידי רוח שטות 3 זֶה מַחְמַת שְׁטוֹת, פִּי אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבִירָה אֶלָּא
 9 שְׁנַכְסָה באדם נַעֲשֶׂה פִּירוּד בֵּין 4 אִם בְּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוֹת (פְּדֻרְשֵׁת רַו"ל²¹) על
 10 אִישׁ לְאֶשְׁתּוּ, וּבַעֲנִינּוּ הַכּוּוּנָה 5 הַפְּסוּק²² אִישׁ פִּי תִשְׁטָה אֶשְׁתּוּ, שְׁעַל יָדֵי זֶה
 11 לִפְיֻד בֵּין הַקְּב"ה הַנִּמְשָׁל לֵאִישׁ 6 נַעֲשֶׂה פִּירוּד בֵּין אִישׁ לְאֶשְׁתּוּ, הַקְּב"ה וּכְנִסְתָּ
 12 וּכְנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל (שְׁנַמְשֶׁלָה לֵאשֶׁה). 7 וְיֵשׁ לומר בְּדִיוֹק הֶלְשׁוֹן אֶלָּא
 13 וְיֵשׁ לומר בְּדִיוֹק הֶלְשׁוֹן אֶלָּא 8 אִם בְּן נִכְנַס בּוֹ, שְׁאֵין זֶה
 14 אִם בְּן נִכְנַס בּוֹ, שְׁאֵין זֶה 9 בְּאָדָם מִצַּד עֲצָמוֹ כִּי הִיהוּדִי מִצַּד
 15 בְּאָדָם מִצַּד עֲצָמוֹ כִּי הִיהוּדִי מִצַּד 10 מִהוּוֹתוֹ הַעֲצָמִית לֹא שִׁיךְ כָּלֵל לַחֲטָא,
 16 מִהוּוֹתוֹ הַעֲצָמִית לֹא שִׁיךְ כָּלֵל לַחֲטָא, 17 אֶלָּא עֲנִין חִיצוֹנִי שְׁנִכְנַס בּוֹ
 18 אֶלָּא עֲנִין חִיצוֹנִי שְׁנִכְנַס בּוֹ 11 כו'.
 19 ג) וְעוֹד נִתְבָּאָר בְּדִירוּשִׁים²³ 12 וְעוֹד נִתְבָּאָר בְּדִירוּשִׁים²³
 20 בַּמֵּאמְרֵי חֲסִידוֹת נוּסְפִים בְּהַמְשָׁךְ 21 בַּמֵּאמְרֵי חֲסִידוֹת נוּסְפִים בְּהַמְשָׁךְ
 22 הַפְּסוּק הַמִּתְחִיל "זְכוֹר ה' מִה הִיָּה 22 הַפְּסוּק הַמִּתְחִיל "זְכוֹר ה' מִה הִיָּה
 23 הַבֵּיטָה וְרָאָה אֵת 23 הַבֵּיטָה וְרָאָה אֵת
 24 חֲרַפְתָּנוּ, בְּהֵתָאֵם לִפְיֻד 24 חֲרַפְתָּנוּ, בְּהֵתָאֵם לִפְיֻד
 25 הַפְּשׁוּט, שְׁזָהוּ עֲנִין חֲרַפְתָּנוּ 25 הַפְּשׁוּט, שְׁזָהוּ עֲנִין חֲרַפְתָּנוּ
 26 אֶלְמָנָה²⁴ (כְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב 26 אֶלְמָנָה²⁴ (כְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב
 27 בִּישְׁעִיהָ "אל תיראי כי לא תבושי, ואל 27 בִּישְׁעִיהָ "אל תיראי כי לא תבושי, ואל
 28 תכלמי כי לא תחפירי כי בושת עלומך 28 תכלמי כי לא תחפירי כי בושת עלומך
 29 תשכחי וחרפת אלמנותיך לא תזכרי 29 תשכחי וחרפת אלמנותיך לא תזכרי
 30 עוֹד" ופִירוֹשׁ בַּמְצוּרֵת דוֹד: "וְחַרְפַּת 30 עוֹד" ופִירוֹשׁ בַּמְצוּרֵת דוֹד: "וְחַרְפַּת
 31 אֶלְמָנּוֹתֶיךָ. חֲרַפְתָּהּ שֶׁהִיא לֶךְ מֵאֵז 31 אֶלְמָנּוֹתֶיךָ. חֲרַפְתָּהּ שֶׁהִיא לֶךְ מֵאֵז
 32 שְׁהִיית מְבִלִי מֶלֶךְ כְּאֶלְמָנָה מְבִלִי בַעַל, 32 שְׁהִיית מְבִלִי מֶלֶךְ כְּאֶלְמָנָה מְבִלִי בַעַל,
 33 חֲרַפְתָּהּ הִיא לֹא תִזְכָּרֵי עוֹד כִּי לֹא 33 חֲרַפְתָּהּ הִיא לֹא תִזְכָּרֵי עוֹד כִּי לֹא
 34 תִּהְיֶה עוֹד מְבִלִי מֶלֶךְ לְהִזְכֹּר עַל יְדוֹ 34 תִּהְיֶה עוֹד מְבִלִי מֶלֶךְ לְהִזְכֹּר עַל יְדוֹ
 35 אֶת הָרַאשׁוֹנוֹת", שְׁעַבְשׁוּ בְּגִלוֹת 35 אֶת הָרַאשׁוֹנוֹת", שְׁעַבְשׁוּ בְּגִלוֹת
 36 נִקְרָאת כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁם 36 נִקְרָאת כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁם
 37 אֶלְמָנָה, כְּמוֹ שְׁנִאָמְרָם²⁵ בַּמְגִלָּת 37 אֶלְמָנָה, כְּמוֹ שְׁנִאָמְרָם²⁵ בַּמְגִלָּת
 38 אִיכָה הִיָּתָה כְּאֶלְמָנָה, כְּפִי 38 אִיכָה הִיָּתָה כְּאֶלְמָנָה, כְּפִי
 39 שְׁמַמְשִׁיךְ וּמְבִאָר. 39 שְׁמַמְשִׁיךְ וּמְבִאָר.
 40 אֶדָם וּכְפִי שְׁהֵם שְׁנַמְשָׁכִים וְיֻוֹרְדִים מֵהַאֲלוּקוֹת לַעֲלוּמֹת מִלְּמַעְלָה 40 אֶדָם וּכְפִי שְׁהֵם שְׁנַמְשָׁכִים וְיֻוֹרְדִים מֵהַאֲלוּקוֹת לַעֲלוּמֹת מִלְּמַעְלָה

(21) סוטה ג, א. (22) נשא ה, יב. (23) סה"מ תר"ל, תרל"ג ועטר"ת שם. ד"ה היתה כאלמנה תרל"ד (סה"מ תרל"ד ע' רפ).
 ד"ה איכה תרמ"ט (סה"מ תרמ"ט ע' תסט). (24) ישעי' נד, ד. (25) איכה א, א. (26) כתובות י, ב. (27) ראה פרדס שער ערכי
 הכינויים ערך אלמנה. (28) תולדות כו, יב. (29) ראה ד"ה ויזרע יצחק באוה"ת תולדות קלט, א ואילך. ד"ה הנ"ל תשכ"ז
 (תורת מנחם ספר המאמרים חשון ע' שלב ואילך).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 לְמַטָּה, שֶׁבִּיחַד הֵם חֲמִישִׁים וְעוֹד חֲמִישִׁים מֵאַה שְׁעָרִים. וְזָהוּ
 2 גַּם מֵה שֶׁנֶּאֱמַר³⁰ בְּדַבְרֵי הַיָּמִים לָךְ ה' הַגְּדֹלָה, וְאַחַר כֵּן כְּתִיב
 3 כִּי כָל בְּשָׂמַיִם וּבְאָרֶץ, לָךְ וְכָל הֵם אוֹתוֹת שְׁוִים, האֹתוֹת
 4 שֶׁל שְׁתֵּי הַמִּלִּים הַללוּ זֹהוּת וְשִׁנְיָהֶם בְּגִימָטְרִיא חֲמִישִׁים³¹, רַק
 5 שְׁלָךְ הוּא מְלַמֵּה לְמַעְלָה כִּי
 6 כֹּאשֶׁר יֵשׁ הַתְּעֻלוֹת מִלְּמַטָּה יֵשׁ בִּיטוּל
 7 שֶׁל הַתְּחַתּוּנִים לְגַבֵּי הָאֲלוּקוֹת, 'לך',
 8 וְכָל הוּא מְלַמֵּעַלָּה לְמַטָּה כִּי
 9 כִּשְׁהֵם נִמְשָׁכִים מִלְּמַעְלָה הֵם בְּבַחֲנֵית
 10 מִצִּיאוֹת עַל-דֶּרֶךְ הַכְּתוּב 'יֵשׁ לִי כָל'.
 11 וְנִכְפִי שֶׁמְבַאֵר הֶרְבֵּי בְּמֵאמֶר נוֹסֵף,
 12 דִּיבּוֹר הַמְּתַחֵל 'יִזְרַע יִצְחָק, תִּשְׁכַּח',
 13 קוֹנְטֵרס ר"ח כִּסְלוֹ תַּשְׁ"א:
 14 "... מְבֹאֵר בְּמִקּוּם אַחַר כְּפִירוֹשׁ נו"ן
 15 שְׁעָרֵי בֵּינָה, דְּכֹמוּ שֶׁשְׁעָרֵי כְּפִשׁוּטוֹ הוּא
 16 בְּסוּף הַחֲצַר שֶׁעַל יְדוֹ יוֹצֵאִים לַחֲוֶן,
 17 ע"ד¹⁷ הוּא בְּנוּעַ גְּנוּי"ן שְׁעָרֵי בֵּינָה,
 18 שֶׁהֵם בְּדִרְגָּא תְּחַתּוּנָה דְּבֵינָה, שֶׁעַל יָדָם
 19 נִמְשָׁךְ הַשְּׁכַל בְּמִדּוֹת (דְּהַמְּשַׁכְתָּ הַשְּׁכַל
 20 בְּמִדּוֹת הוּא יִצִּיאה לַחֲוֶן מִהַשְּׁכַל)...
 21 וְעֵינֵי הַשְּׁעָרִים שְׁמֹרָה עַל יִצִּיאה לַחֲוֶן
 22 הוּא כִּי כִלְלוֹת שְׁכַל זֶה (גַּם לִפְנֵי
 23 הַטִּייתוֹ מִדּוֹת) הוּא שְׁכַל שִׁייך
 24 מִדּוֹת... עוֹד בִּיאוֹר בְּחֲמִישִׁים שְׁעָרֵי
 25 בֵּינָה שְׁתֵּי פְעָמִים, שֶׁהֵם בְּשֵׁנֵי הָאֻפָּנִים
 26 דְּמִלְּמַטָּה לְמַעְלָה וּמִלְּמַעְלָה לְמַטָּה.
 27 וְכֹמוּ שֶׁכְּתוּב לָךְ הוּי' הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה
 28 וְהַתְּפָאֵרָה הַנִּנְצַח וְהוֹדָר כִּי כָל בְּשָׂמַיִם
 29 וּבָאָרֶץ, "לך" בְּגִימָטְרִיא נו"ן וְ"כָל"
 30 בְּגִימָטְרִיא נו"ן, וְקָאִי עַל ה' הַמְּדוֹת
 31 (גְּדוּלָּה גְּבוּרָה תְּפָאֵרָה נִצְחָה וְהוֹדָר שֶׁהֵם
 32 עֵיקָרֵי הַמְּדוֹת) שְׁכַל אַחַת מֵהֶן כִּלְלוּהָ
 33 מִיּוֹד, אֵלּא שְׁלָךְ הוּא מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה
 34 וְכָל מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. דְּבַעֲלִיית הַמְּדוֹת
 35 לְשֵׁרְשָׁם, הֵם בְּבִיטוּל, שְׁאִינֵם תּוֹפְסִים
 36 מִקּוּם, לָךְ. וְכִשְׁהֵם נִמְשָׁכִים מִלְּמַעְלָה
 37 מִלְּמַטָּה... הֵם בְּבַחֲנֵית מִצִּיאוֹת, וְיִתְרִיה
 38 מוֹז, שֶׁהֵם נִרְגָּשִׁים לְמִצִּיאוֹת בְּשִׁלְמוֹת,
 39 ע"ד יֵשׁ לִי כָל".
 40 וְיֹשֶׁבֵי קְשָׁר זֶה הָאִמּוֹר לְעִיל לְעֵינֵי אֶלְמָנָה וְשִׁיכּוּחָה לְמַסְפָּר מֵאָה שְׁהוּא

שְׁתֵּי פְעָמִים חֲמִישִׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה עִם פִּירוֹשׁ הָאֲרִיז"ל (שְׁוִים)
 הַהִילוּלָא שְׁלוֹ הִיָּה בְּיוֹם ה' אִב שְׁחַל בְּשַׁנָּה זו, תְּשַׁל"ג, בְּעָרְבֵי שַׁבָּת
 חֲזוֹן) בְּלִקוּטֵי תוֹרָה שְׁלוֹ, עַל הַפְּסוּק³² שֶׁאִמֵּר מֹשֶׁה רַבִּינוּ לְבִנֵּי
 יִשְׂרָאֵל וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם, הֵינִי שְׁבַלֵּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִהְיֵי חִסְרוֹן
 בְּמִשָּׁה רַבִּינוּ כִּיּוֹן שְׁקוּדָם שְׁחָטָאוּ
 יִשְׂרָאֵל הִיָּה מוֹשֶׁה בְּתַקְלִית
 הַשְּׁלִימוֹת, וְהִיָּה מוֹשֶׁה בְּדַעְתּוֹ
 שְׁעָרֵי הַחֲמִישִׁים שְׁל חֲמִישִׁים
 שְׁעָרֵי בֵּינָה, וְכִשְׁחָטָאוּ
 יִשְׂרָאֵל הִיָּה כְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב
 בְּתַהֲלִים וַתְּחַסְּרוּהוּ מְעַט
 מֵאֲלָקִים³³, וְלֹאֲחָרֵי זֶה בְּיוֹם
 הַסְּתַלְקוֹתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּינוּ
 נֶאֱמַר³⁴ בְּתוֹרָה וַיַּעַל מוֹשֶׁה
 מִעַרְבֹת מוֹאָב אֶל הַר נְבוֹ -
 נו"ן בּו, שְׁנִכְנַס הַגְּנוּי"ן בְּשָׂמוֹ
 (מוֹשֶׁה) וַיַּעֲשֶׂה מִמֶּשָׁה בְּחוֹסֶפֶת
 נ' נִשְׁמָה.
 וְזָהוּ גַּם מֵה שְׁכַתְּבֵי הֶרֶב
 הַמְּגִיד³⁵ מִמְּעוֹדֵיטֵשׁ שְׁמִשָּׁה
 רַבִּינוּ עַל-יּוֹד-הַשְּׁלוֹם הַשִּׁיג
 בְּחִיּוֹ אַרְבַּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרֵי
 בֵּינָה בְּלִבְדוּ, אֲבָל שְׁעָרֵי
 הַחֲמִישִׁים לֹא אֲתִיָּהֵב לֹא נִתָּן
 לְמִשָּׁה, וּבְיוֹם הַסְּתַלְקוֹתוֹ
 הַשִּׁיג שְׁעָרֵי הַחֲמִישִׁים, בְּיָוֶן
 שְׁעָרֵי שְׁעָרֵי חֲמִישִׁים גִּילּוּי נַעֲלָה
 שְׁאִינּוּ יְכוּל לְהַתְּגַלּוֹת כִּי אִם
 בְּצִיאַת הַנְּשָׁמָה מִהַגּוֹף, וְצָרִיף
 עֵינֵי אֵיף נִתְּאִים זֶה דְּבִרֵי הֶרֶב
 הַמְּגִיד שְׁכַנְשָׁמָה בְּגוֹף אִי אִפְשָׁר לְהַשִּׁיג
 אֵת שְׁעָרֵי הַגְּנוּי"ן עִם הַמְּבֹאֵר לְעִיל
 מִלְּקוּטֵי תוֹרָה לְהָאֲרִיז"ל
 שְׁלִפְנֵי הַחֲטָא הִיָּה אֲצִלוֹ אֲצִל
 מֹשֶׁה רַבִּינוּ שְׁעָרֵי הַחֲמִישִׁים³⁶,
 שְׁהָרֵי הִיָּה אֲזֵי נִשְׁמָה בְּגוֹף.
 אֲמָנָם הַעֲנָן דְּאֶלְמָנָה, אֵל
 מְנָה, הֵינִי שְׁחָסֵר שְׁלִימוֹת
 הַעֲבֹדָה דְּמֵאָה שְׁעָרִים, שְׁתֵּי פְעָמִים חֲמִישִׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה
 הַנְּזַכָּרִים לְעִיל הֵן בְּדֶרֶךְ הַעֲלָאָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה וְהֵן בְּדֶרֶךְ הַמְּשַׁכָּה

(30) דברי הימים א כט, יא. (31) ראה זהר ח"ג רנה, א. תקו"ז בהקדמה (ב, ב). ועוד. (32) ואתחנן ג, כו. (33) תהלים ת, ו. (34) ברכה לד, א. (35) לקו"ת במדבר יב, א ואילך. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 257. ושי"נ. (36) ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 251. חכ"ד ע' 257 הערה 33 בשוה"ג.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מלמעלה למטה. ומזֶה מחיסרון זה נשתלשל הענין דאלמנה
2 כפשוטו פירוד וריחוק בין כנסת ישראל והקדוש ברוך הוא, אלא שזהו
3 רק כאלמנה (בכ"ף הדמיון) כמו אלמנה, ולא אלמנה ממש,
4 ולכן הדוגמה לזה איננה כאשה שאיכרה את בעלה לגמרי אלא כאשה
5 שהלך בעלה למדינת הים
6 ועתיד לחזור אליה היא דומה
7 לאלמנה אבל לאמיתו של דבר, הקשר
8 שלה עם בעלה נמשך ולא התבטל.
9 ועל זה על מצב בו כנסת ישראל
10 היא כמו אלמנה, כמבואר לעיל,
11 נאמר זכור ה' מה היה לנו
12 הביטה וראה את חרפתנו,
13 דקאי שמכוון על זמן הגלות
14 שאז ישנו הענין החרפת
15 אלמנותיה, פנזכר לעיל. ולכן
16 נאמר הביטה גו', שלשון
17 הבטה בשונה מלשון ראה הוא
18 מרחוק דוקא³⁷, כי הגלות
19 נקרא רחוק כו', וכדברי המדרש
20 על כתוב זה: "ר' יודן אמר: הבטה
21 מקרוב וראייה מרחוק. הבטה מקרוב,
22 שנאמר ויבט והנה מראשותי עוגת
23 רצפים, וראייה מרחוק שנאמר וירא את
24 המקום מרחוק. ר' פנחס אומר: הבטה
25 מרחוק, שנאמר הבט משמים וראה.
26 וראייה מקרוב, שנאמר וירא כי לא
27 יכול לו ויגע בכף ירכו".
28 ד אף למרות המבואר לעיל
29 שהבקשה זכור ה' מה הי' לנו מכוונת
30 על כל כך שבזמן הגלות כנסת ישראל
31 הייתה כאלמנה ולא אלמנה ממש,
32 אלא כאשה שהלך בעלה למדינת הים
33 ועתיד לחזור עדיין צריך להבין,
34 דלכאורה, פיון שהבקשה
35 זכור וגו' היא כדי לפעול
36 שהקב"ה יוציאנו מהגלות,
37 אם כן, למה אומרים כן
38 ענין של חסרון כו' בנוגע
39 לבני ישראל שהיתה כאלמנה?
40 והדבר קשור לחרפת אלמנותיה, והרי
41 ראוי יותר שבבקשה ליציאה מהגלות
42 יזכירו את שבתם של ישראל? ?

אף הענין הוא, שאין הפיונה לומר חסרון על בני ישראל
חס ושלום, אלא להדגיש ולבקש שהקב"ה יזכור שהסיבה
ל"מה שהיה לנו" שהגענו למצב זה של הגלות היא בגלל האופן
שהוא הקדוש ברוך הוא בעצמו התקין והטביע בטבע העולם,
שבמצבים מסוימים התוצאה היא
גלות, וכמו בנוגע ללימוד
התורה מתוך הרגשת יישות
ומציאות עצמו, שזהו ענין
מ"ה דלעומת זה, ראו מה
(פנזכר לעיל סעיף ב), שפך
הטביע הקב"ה בטבע העולם
שהתחלת הלימוד כשהאדם
עדיין לא הגיע לדרגת ביטול שאין לו
שום יישות עצמית ואין לו שום פניות
אישיות היא באופן דשלא
לשמה, כמאמר רז"ל³⁸
לעולם ילמד אדם תורה (או
כהלשון³⁹ במקום אחר יעסוק
אדם בתורה ומצוות) אפילו
שלא לשמה שמתוך שלא
לשמה בא לשמה, וכמבואר
ברמב"ם סוף הלכות תשובה
שיש כמה דרגות בישאל
כאלה שעדיין לא הגיעו לדרגה של
עבודת ה' מאהבת ה' שאצלם
צריך להיות הלימוד
מלכתחילה באופן דשלא
לשמה, ועד כפי שמבאר
רבינו ה'קן⁴⁰ בקונטרס אחרון
שבספר התניא בנוגע להכל פיהן
של תינוקות של בית רבן,
שהוא הכל שאין בו חטא⁴¹
(כדברי הגמרא: "אמר ריש לקיש
משום רבי יהודה נשיאה, אין העולם
מתקיים אלא בשבילי הבל תינוקות של
בית רבן. אמר ליה רב פפא לאביי דידי
ורידך מאי נומה עם הלימוד שלי
ושלך) אמר ליה אינו דומה הבל שיש
בו חטא להבל שאין בו חטא", שאף
אם הוא לימוד התורה של התינוקות
של בית רבן שלא לשמה ממש,
אלא לימוד מיראת הרצועה

(37) איכ"ר פ"ה, א. (38) ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז. (39) פסחים נ, ב. וש"נ. (40) קונטרס אחרון ד"ה להבין מ"ש בשער היחודים (קנה, א). (41) שבת קיט, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הרי הוא לימוד זה סליק לעילא עולה למעלה (לא רק עליה
 2 מעולם העשיה החמרי והגשמי לעולם העשיה הרוחני,
 3 אלא שהמלאכים מעלים ההבל של תינוקות של בית רבן
 4 גם לעולמות גבוהים ועלים יותר מעולם העשיה) ועל
 5 דרך זה בנוגע לכל הענינים
 6 הקשורים עם הגלות (שעל) הוא סליק לעילא (לא רק מעולם העשיה החמרי
 7 זה נאמר וזכור ה' מה היה והגשמי לעולם העשיה הרוחני, אלא
 8 לנו וגו'), שנובעים מזה שכן תיקן
 9 והטביע הקדוש ברוך הוא שדברים
 10 מסוימים גורמים מצב של גלות
 11 שהקב"ה אומר עליהם אשר
 12 הרעותי⁴² (כלשון הכתוב במיכה:
 13 'ביום ההוא נאום ה' אספה הצלעה
 14 והנרחה אקבעה ואשר הרעותי, ושמתי
 15 את הצלעה לשארית והנחלחה לגוי
 16 עצום...), ועד שמתחרט הקדוש
 17 ברוך הוא על זה כו'⁴³ כדברי
 18 הגמרא "ארבעה מתחרט עליהן הקדוש
 19 ברוך הוא שבראם, ואלו הן גלות
 20 כשדים ושמעאלים ויצר הרע...".
 21 אמנם כללות הפנונה הכוונה
 22 והמטרה הכללית בירידת בני ישראל
 23 אל הגלות היא כדי שעל ידי
 24 זה על ידי הירידה תהיה לאחרי
 25 זה עליה באופן נעלה יותר
 26 מכפי שהיה לפני הירידה (פמובן
 27 גם מזה שהתורה היא תורת
 28 חסד, ולכן כל ענינים שעל פי
 29 התורה הם באופן של חסד ואם
 30 כן ודאי שגם הגלות היא כדי שבסופו
 31 של דבר תהיה על ידי זה עליה לגבי
 32 המצב שהיה לפי הירידה לגלות),
 33 כמבואר בכמה מקומות⁴⁴
 34 בתורת החסידות שעל ידי כללות
 35 ענין הגלות, באופן שאחד
 36 מכם גולה לברפריה ואחד
 37 מכם גולה לסרמטיה כו'⁴⁵,
 38 היינו שבני ישראל מתפורים למקומות
 39 שונים בעולם נעשה בירור ותיקון

והעלאת הניצוצות של אלוקות שנמצאים בכל המקומות כו',
 והיינו, שענין הגלות הוא בכדי להעלות גם דרגה הכי
 תחתונה כו' שבה הניצוצות 'רחוקים' ועלמים ביותר. ועל דרך זה
 בדומה לכך שעל ידי הגלות נעשית עליה של הניצוצות כך גם בנוגע
 למעמדם ומצבם של בני
 ישראל, שדוקא על ידי
 עבודתם בירידת הגלות כו',
 שגדלה מעלתה של עבודת ה'
 בזמן הגלות ביותר, כידוע⁴⁶
 בתורת החסידות בפירוש מה
 שכתוב⁴⁷ בתורה והאיש משה
 עניו מאד מפל האדם אשר
 על פני האדמה, שענין זה
 שמשה רבינו היה בענוה הוא
 אפילו - ואדרבה בפרט -
 לגבי היור דעקבתא
 דמשיחא, הדור של סוף זמן
 הגלות, מפני שעבודתם של בני
 ישראל בדור הזה היא באופן של
 מסירת נפש, הנה על ידי זה
 שעובדים את ה' במסירות נפש למרות
 קשיי הגלות פאים לדרגה הכי
 נעלית כו' ונמצא שהירידה היא
 צורך עליה, כאמור. וכמבואר⁴⁸
 בחסידות בענין הפירוש הפנימי
 בכתוב בתהילים אבי ואמי עזבוני
 והוי' יאספני⁴⁹, דאבי ואמי
 קאי מכון על חקמה ובינה,
 כמבואר בתורת הסוד שהחכמה נקראת
 'אבא' והבינה נקראת 'אמא' וכשילוש
 מעמד ומצב שאבי ואמי
 עזבוני, כשמצאים בדור נמוך שאין
 בו את ענין ההבנה וההשגה של חכמה
 ובינה הנה הפנונה בזה היא
 כדי שהוי' יאספני, דקאי על
 עצמות ומדות שבו מתקשרת

הוא רק מעולם העשיה החמרי
 זה היה לנו וגו'), שהקב"ה אומר עליהם
 אשר הרעותי⁴², ועד שמתחרט על זה כו'⁴³.
 אמנם כללות הפנונה בירידת הגלות היא כדי
 שעל ידי זה תהיה לאחרי זה עליה
 באופן נעלה יותר (פמובן גם מזה שהתורה היא
 תורת חסד, ולכן כל ענינים הם באופן של
 חסד), כמבואר בכמה מקומות⁴⁴ שעל ידי
 כללות ענין הגלות, באופן שאחד מכם גולה
 לברפריה ואחד מכם גולה לסרמטיה כו'⁴⁵,
 נעשה בירור הניצוצות שנמצאים בכל המקומות
 כו', והיינו, שענין הגלות הוא בכדי להעלות גם
 דרגה הכי תחתונה כו'. ועל דרך זה בנוגע
 למעמדם ומצבם של בני ישראל, שדוקא על ידי
 עבודתם בירידת הגלות כו', שגדלה מעלתה
 ביותר, כידוע⁴⁶ בפירוש מה שכתוב⁴⁷ והאיש
 משה עניו מאד מפל האדם אשר על פני
 האדמה, שענין זה הוא אפילו - ואדרבה בפרט
 לגבי היור דעקבתא דמשיחא, מפני
 שעבודתם היא באופן של מסירת נפש, הנה על
 ידי זה פאים לדרגה הכי נעלית כו'. וכמבואר⁴⁸
 בענין אבי ואמי עזבוני והוי' יאספני⁴⁹, דאבי
 ואמי קאי על חקמה ובינה, וכשילוש מעמד ומצב
 שאבי ואמי עזבוני, הנה הפנונה בזה היא כדי
 שהוי' יאספני, דקאי על עצמות ומדות שבו מתקשרת עצם הנשמה כו'.

(42) מיכה ד, ו. (43) סוכה נב, ב. ירושלמי תענית פ"ג סה"ד. וראה לקו"ש שם ע' 167 ואילך. (44) ראה תו"א ר"פ לך לך. ביאורה"ז לאדמור"ה האמצעי קלה, סע"ד [סח, ג] ואילך. (45) שהש"ר פ"ב, ח (ב) - כגירסת הרד"ל (הובא בעץ יוסף) שם. ועוד. (46) ראה סה"מ עטר"ת ע' תסד. תרפ"ט ע' סט. תרצ"ז ס"ע 298 ואילך. ושי"נ. (47) בהעלותך יב, ג. (48) לקו"ת דרושים לשבת שובה סז, א. (49) תהלים כז, י.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

| | |
|---|--|
| <p>43 ולהעיר שהענין דאֵהֶבֶת יִשְׂרָאֵל שעל זה בני ישראל מוסרים את 44 נפשם במיוחד בזמן הגלות קָשׁוּר עִם פְּלִלוֹת הָעֲנָן שְׂרוּצִים 45 לַפְּעוֹל בְּפִסּוּק זְכוֹר הַיְוִי וְגוֹ' - בִּיטוּל פְּלִלוֹת עֲנָן הַגְּלוּת, 46 שְׁהָרִי אָמְרוּ חַז"ל⁵⁰ בגמרא אַחֲרוֹנִים שְׁלֹא נִתְגַּלָּה עֲוֹנָם לֹא 47 נִתְגַּלָּה קֶצֶם, הֵיִינוּ, שְׁפָל עֲנָן 48 הַגְּלוּת הוּא בְּגִלְל הַהִיפּוֹף 49 דְּאֵהֶבֶת חָנָם (וכדברי הגמרא 50 "מקדש שני שהיו עוסקין בתורה 51 ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב 52 מפני שהיתה בו שנתא חנם... ראשונים 53 שנתגלה עוונם, נתגלה קיצם. אחרונים 54 שלא נתגלה עוונם, לא נתגלה קיצם", 55 ופירש רש"י: שנתגלה עוונם - לא היו 56 מכסין פשעיהם. נתגלה קיצם - לפני 57 מלאות לבבל שבעים שנה אפקוד 58 אתכם. אחרונים לא נתגלה עוונם - בני 59 מקדש שני רשעים היו בסתר"). וּמָזָה 60 מוֹכֵן שְׁבִיטוּל עֲנָן הַגְּלוּת 61 הִיא עַל יְדֵי (שְׁמַחְרָפִים 62 ומוסרים נפשם בשביל) אֵהֶבֶת 63 יִשְׂרָאֵל. 64 וְעַל יְדֵי זֶה הַמְסִירוֹת נֶפֶשׁ בִּשְׁבִיל 65 אֵהֶבֶת יִשְׂרָאֵל פּוֹעֲלִים גַּם 66 לַמַּעֲלָה בִּאלוּקוֹת - בְּמִדָּה פִּנְגֵד 67 מִדָּה - שְׁיִתְגַּלָּה הָעֲנָן 68 דְּאֵהֶבֶתִי אֲתָכֶם אָמַר הַיְוִי⁵¹, 69 אֵהֶבֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל 70 וּכְפִי שְׁמִבְּאָר הַרְבַּ הַמְּגִיד 71 בְּהִתְחַלֵּת שְׁנֵי סַפְרֵי (לְקוּטֵי 72 אֲמָרִים וְאוֹר תּוֹרָה) שְׁזָהוּ עֵינֵן 73 אֵהֶבֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל 74 כְּמִשַׁל הָאֵב הַמְּצַמְצֵם אֵת 75 עֲצָמוֹ וּמֵתִים אֵת עֲצָמוֹ בְּשִׁבִיל 76 בְּנוֹ הַקָּטָן, שְׁלֹכֵן, לֹא צָרִיף 77 לְחִכּוֹת עַד שְׁיִגְדַל הַבֶּן וּרְק אוֹ 78 הָאֵב יִגְלֶה אֵת אֵהֶבֶתוֹ אֵלָיו, אֵלָא 79 כְּכֹר עֲכָשׁוֹ בְּעוֹד שֶׁהָבֵן עֲרִידֵן קֹטֵן 80 הָרִי הוּא מִתְגַּלָּה אֵלָיו בְּאוֹפֵן 81 הַמֵּתֵאִים לְמַעֲמָדוֹ וּמֵצָבּוֹ כִּדִּי 82 שְׁלֵמוֹת קִטְנוֹתוֹ הַבֶּן יוֹכֵל לְקַבֵּל 83 וְלִהְיוֹשׁ אֵת אֵהֶבֶת אֲבִיו, וּמָזָה מוֹכֵן גַּם בְּנוֹגַע לְגֵאוּלָּה הָאֲמִתִּית 84 וְהַשְּׁלִימָה, שֶׁהִיא גֵאוּלָּה שְׁלִימָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלִימוֹת, שְׁאִין צָרִיף</p> | <p>1 עֲצָם הַנְּשָׁמָה כּוֹ' וּבִהֲתַקְּשׁוּת זֶה עִם עֲצָמוֹת הָאֲלוּקוֹת יֵשׁ מַעֲלָה עַל עֵינֵן 2 הַהִשְׁגָּה בְּחִכְמָה וּבִינָה. 3 [וּכְמוֹבֹאֵר בְּלִיקוּטֵי תוֹרָה לֵאדְמוּר' הַזֶּקֶן: 4 "וְזֶה כִּי אֲבִי וְאֲמִי עֲזוּבוּנִי וְה' יֹאסִפֵּנִי, כִּי הִנֵּה הַנְּשָׁמָה מִתְחַלֶּקֶת לְעֶשֶׂר בַּחֲיִנוֹת 5 וּמְדִרְגוֹת ד' מְדוֹת וְג' שְׁכָלִים... וְהִנֵּה 6 מִי שֶׁהֶעֱבִיר אֵת הַדֶּרֶךְ וּפְגַם בְּתוֹרָה 7 שֶׁהִיא חִכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ נִקְרָא אֲבִי וְאֲמִי 8 עֲזוּבוּנִי, אֲבָל מְכַל־מִקּוֹם וְה' הוּא גִילּוֹי 9 אִין־סוֹף בְּרוּךְ־הוּא עֲצָמוֹ מִמֶּשׁ יֹאסִפֵּנִי, 10 הֵדִינוּ שִׁיאֵסָף וְיִקְבֵן כָּל חֲלָקֵי הַנֶּפֶשׁ 11 לְמַעֲלָה מַעֲלָה מִבְּחִי' הַתְּחַלְּקוֹתָם כִּי 12 הִתְחַלְּקוֹת הוּא מִחִכְמָה וְלִמְטָה, אֲבָל 13 לְמַעֲלָה מִן הַחִכְמָה שֶׁם הֵן בְּבַחֲיִנָת 14 הַתְּחַלְּלוֹת... וְהֵינּוּ עַל יְדֵי כְּמִים הַפְּנִים 15 פְּנִים בְּהִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ גַּם כֵּן בְּבַחֲיִנָת 16 הַתְּחַלְּלוֹת בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ שֶׁהוּא 17 לְמַעֲלָה מִטַּעַם וְדַעַת..."] 18 (ה) וְזֶהוּ זְכוֹר הַיְוִי' מָה הִיָּה 19 לָנוּ הַבִּיטָה וְיִרְאָה אֵת 20 חֲרַפְתָּנוּ, שְׁתִּיּוּף שְׁנֵי 21 הַפִּירוּשִׁים שְׁבִזָּה הַפִּירוּשׁ הַפְּשׁוּט 22 וְהַפִּירוּשׁ לְמַעֲלִיּוֹת (בְּנִזְכָּר לְעִיל 23 בְּאֵרוּכָה) הוּא, שְׁהַפְּוִנָה 24 בְּחֶסֶד שְׁבִבְחִינָת מ"ה, עֵינֵן 25 הַבִּיטוּל, שֶׁהַבִּיטוּל אִינוּ בְּשִׁלְמוֹת 26 הַחֵל מִהַעֲנָן דְּרָאוּ מָה שִׁחַד 27 עִם הַבִּיטוּל יֵשׁ הַרְגֵּשָׁה שֶׁל הַמְּצִיאוֹת, 28 וְעַד לְאִיבּוֹד בְּחִינָת מ"ה 29 שְׁנוֹתָנִים לוֹ, וְכֵן בְּנוֹגַע 30 לְהַחֲסוֹן בְּעֲנָן הַמָּאָה (אֵל 31 מְנָה) שְׁעָרִים כּוֹ', וְעַד 32 לְחֶרֶפֶת אֲלֻמְנוֹתֵיךָ כְּפִשׁוּטוֹ, 33 כְּמוֹבֹאֵר לְעִיל בְּאֵרוּכּוֹת עֵינֵן הַחֲסוֹן 34 שֶׁכָּל אֶחָד מֵעֵינֵים אֵלֶּה, הִיא, כְּדִי 35 שְׁעַל יְדֵי זֶה מִתּוֹן הַחֲסוֹן וְהִיִּירָה 36 עֲצָמָם יִגְיֵעוּ לְדִרְגָּא נְעִלִית 37 יוֹתֵר, שְׁזָהוּ גִילּוֹי עֲצָם 38 הַנְּשָׁמָה הַקְּשׁוּרָה עִם 39 הָעֲצָמוֹת שֶׁל הָאֲלוּקוֹת, שְׁעֲנָן זֶה 40 מִתְבַּטָּא בְּעַבְדוֹתָם שֶׁל אֲנָשִׁים 41 פְּשׁוּטִים מִתּוֹךְ מְסִירוֹת נֶפֶשׁ שְׁמַחְרָפִים וּמוֹסְרִים אֵת נֶפֶשָׁם 42 בְּשִׁבִיל אֵהֶבֶת יִשְׂרָאֵל.</p> |
|---|--|

(50) יומא ט, ב. וראה חדא"ג מהרש"א שם. לקו"ת מטות פו, א. 51) מלאכי א, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 לַחֲכוֹת פְּנוּזָר לְעֵיל עַד שֶׁבִי יִשְׂרָאֵל יִתְעַלּוּ מִמְדֻרְגָתָם, כֶּשֶׁם שֶׁאֵין
2 צוּר לַחֲכוֹת עַד שֶׁהֵבֵן יִגְדֵל כַּדִּי
3 שֶׁאֵבִיו יִגְלֶה אֶת אֲהַבְתּוֹ אֵלָיו, אֶלֶּא
4 מִיָּד עוֹד בְּמַצְבֵּם בּוֹמֵן הַגְּלוּת הֵן 2 נִגְאָלִין⁵², עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקְנּוּ, מְלֶךְ מַבִּית דָּוִד
5 נִגְאָלִין⁵², עַל יְדֵי מְשִׁיחַ 3 כּוֹ, שְׂיִלְחֵם מִלְחָמוֹת ה' וַיִּנְצַח, וַיִּבְנֶה בֵּית
6 צְדָקְנּוּ, מְלֶךְ מַבִּית דָּוִד כּוֹ, 4 הַמְקֻדָּשׁ בְּמִקְוָמוֹ, וַיִּקְבֹּץ נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל⁵³, וַיִּמְלְאֵה
7 שְׂיִלְחֵם מִלְחָמוֹת ה' וַיִּנְצַח, 5 הָאֲרִיז דְּעָה אֶת הַוְי' פְּמִים לִים מְכַסִּים⁵⁴.
8 וַיִּבְנֶה בֵּית הַמְקֻדָּשׁ בְּמִקְוָמוֹ,

(52) לשון הרמב"ם – הל' תשובה פ"ז ה"ה. (53) שם הל' מלכים פי"א ה"ד. (54) ישעי' יא, ט.

המשך ביאור למס' בבא בתרא ליום שני עמ' ב

1 והגמרא מבארת דין חזקת שלש שנים שנעשתה על ידי שלשה
2 אנשים יחד, שכל אחד גר במקום שנה אחת: שְׁלֹשָׁה לְקוֹחוֹת –
3 שדה שיש עדים שהיתה של ראובן, ושמעון החזיק בה שנה אחת
4 וטוען שקנאה מראובן, לאחר מכן מכרה שמעון ללוי בשטר
5 והחזיק בה לוי שנה אחת, ומכרה לוי ליהודה בשטר והחזיק בה
6 שנה אחת, נמצא שבצירוף דיורי שלשתם החזיקו בשדה שלש
7 שנים. ובא ראובן ליהודה ומערער ואומר לו שהשדה היא שלו
8 ולא מכרה כלל לשמעון, וטוען לו יהודה שכיון שהחזקו
9 שלושתנו יחד שלש שנים ולא מחית בידינו לומר שהשדה שלך,
10 הרי זו חזקה. וראובן משיב ואומר, שהטעם שלא מחיתי בכס
11 משום שלא החזקתם בשדה כל אחד יותר משנה, ולכן חשבתי
12 שאתם יראים להחזיק בה יותר בדרך כל האנשים, ולא ידעתי
13 שמשום שמכרתם את השדה מאחד לשני לא החזקתם בה כל
14 אחד יותר משנה. מְצַטְרְפִין – מצטרפת השתמשותם שהחזיק כל
15 אחד מהם שנה אחת ונחשב שיש כאן חזקה של שלש שנים.
16 אָמַר רַב, וְכוּלָּם בְּשִׁטְר – חזקת כולם מצטרפת יחד רק כששמעון
17 מכר ללוי ולוי מכר ליהודה את השדה בשטר, שאז מפני כתיבת
18 השטר יש קול שמכרו את השדה, ולכן אין יכול ראובן לומר
19 שלא מיחה בהם כיון שלא ידע שמכרו אחד לשני את השדה. אך
20 אם לא מכרו את השדה בשטר אלא רק בעדים, אין קול למכירה,
21 ויכול ראובן לטעון שלא שמע כלל שמכרו את השדה ולכן לא
22 מיחה בהם כשראה שהחזיקו בשדה כיון שראה שהם יראים

המשך ביאור למס' בבא בתרא ליום חמישי עמ' ב

1 ולתבעו, כיון דְּאָמַר לִיהַּ המוכר לְהִי וְכִינִי לָךְ שְׁלֵא בְּאַחֲרֵיּוֹת – לכך
2 מכרתי לך שלא באחריות כדי שלא יהיה לך לאחר המכירה שום
3 טענה כלל.
4 הגמרא חוזרת לדון בדברי שמואל: גִּזְפָּא – נשוב לעצם דברי
5 שמואל ונבאר אותם, אָמַר רַבִּין בַּר שְׁמוּאֵל מְשִׁיחֵה דְּשְׁמוּאֵל,
6 הַמוֹכֵר שְׂדֵה לְחֵבֵירוֹ שְׁלֵא בְּאַחֲרֵיּוֹת, ובא מערער וטוען שהשדה